

Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Ніредьгазький Університет (Угорщина)
Вища школа економіки і менеджменту
в публічному адмініструванні у Братиславі (Словаччина)

**Міжнародна
науково-практична конференція**

**“УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИМИ
ТРАНСФОРМАЦІЯМИ ГОСПОДАРСЬКИХ ПРОЦЕСІВ:
РЕАЛІ І ВИКЛИКИ”**

Збірник тез доповідей

**Мукачево
18-19 квітня 2019 р.**

**Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Ніредьгазький Університет (Угорщина)
Вища школа економіки і менеджменту
в публічному адмініструванні у Братиславі (Словаччина)**

**УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИМИ
ТРАНСФОРМАЦІЯМИ ГОСПОДАРСЬКИХ ПРОЦЕСІВ:
РЕАЛІЇ І ВИКЛИКИ**

**MANAGEMENT OF SOCIO-ECONOMIC
TRANSFORMATIONS OF BUSINESS PROCESSES:
REALITIES AND CHALLENGES**

**Тези доповідей
Міжнародної науково-практичної конференції**

18-19 квітня 2019 р.

**Мукачево
2019**

УДК 338.24 (043.2)

У66

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет
Вченою радою Мукачівського державного університету
(протокол № 11 від 25 квітня 2019 року)*

У66

Управління соціально-економічними трансформаціями господарських процесів: реалії і виклики: збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції (м. Мукачево, 18-19 квітня 2019 р.). – Мукачево: МДУ, 2019. – 361 с.

Відповідальний за випуск: Проскура В.Ф. – д.е.н., професор, завідувач кафедри менеджменту та управління економічними процесами.

Технічний редактор: Товт Т.Й. – к.е.н., доцент.

У збірнику тез за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції, що проводилася кафедрою менеджменту та управління економічними процесами Мукачівського державного університету, висвітлюються погляди науковців, аспірантів, слухачів магістратури, студентів, представників державних органів влади та місцевого самоврядування, підприємницьких структур на актуальні проблеми управління соціально-економічними трансформаціями господарських процесів в сучасних умовах.

Матеріали структуровані в розрізі декількох напрямів досліджень: «Формування механізму управління господарськими процесами на мікро- та макрорівнях»; «Управління економікою держави в умовах глобальних перетворень»; «Управління економічними процесами суб'єктів господарювання»; «Особливості регіонального управління господарськими процесами»; «Фінансовий контроль та регулювання в системі управління господарськими процесами»; «Управління обліково-аналітичним забезпеченням діяльності підприємств»; «Управління інвестиційно-інноваційною діяльністю»; «Управління бізнес-процесами та проектами»; «Управління освітніми процесами».

Матеріали подано в авторській редакції. Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, статистичних даних, галузевої термінології, інших відомостей.

УДК 338.24 (043.2)

Матеріали конференції доступні для перегляду на офіційному сайті університету за адресою <https://msu.edu.ua/konferencii-seminari/>

ПРОГРАМНИЙ КОМІТЕТ

Голова: **Щербан Тетяна Дмитрівна** – ректор, Мукачівський державний університет, Заслужений працівник освіти України, доктор психологічних наук, професор.

Заступники голови:

Гоблик Володимир Васильович – перший проректор, Мукачівський державний університет, Заслужений економіст України, доктор економічних наук, професор;

Проскура Володимир Федорович – завідувач кафедри менеджменту та управління економічними процесами, Мукачівський державний університет, доктор економічних наук, професор.

Члени програмного комітету:

Фігула Еріка – ректор, Ниредьгазький університет, Угорщина (за згодою);

Ковач Маріан – доктор філософії, начальник відділу міжнародних зв'язків, Вища школа економіки і менеджменту в публічному адмініструванні у Братиславі, Словаччина (за згодою);

Папп Василь Васильович – проректор з науково-педагогічної роботи, Мукачівський державний університет, доктор економічних наук, професор;

Стегней Маріанна Іванівна – декан факультету економіки, управління та інженерії, Мукачівський державний університет, доктор економічних наук, професор.

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

Голова: **Товт Тетяна Йосипівна** – к.е.н., доцент.

Секретар: **Хаустова Ксенія Михайлівна** – к.е.н.

Члени організаційного комітету: **Білак Георгій Георгійович** – к.е.н., доцент; **Звонар Йолана Петрівна** – к.е.н.; **Лизанець Анжела Гейзівна** – к.е.н., доцент; **Пугачевська Катерина Йожефівна** – к.е.н., доцент; **Феєр Оксана Валеріївна** – к.е.н., доцент; **Максютова Олена Володимирівна** – аспірант; **Паулик Алла Ярославівна** – аспірант.

PROGRAM COMMITTEE OF THE CONFERENCE:

Head: **Shcherban Tetyana Dmytrivna** – Rector of Mukachevo State University, Doctor of Psychology, Professor.

Deputy of the head:

Hoblyk Volodymyr Vasylovych – the first Vice-rector of Mukachevo State University, Doctor of Economic Sciences, Professor;

Proskura Volodymyr Fedorovych – Head of the Department of Management and Economic Processes Planning, Mukachevo State University, Doctor of Economic Sciences, Professor.

Members of the Program Committee:

Figula Erika – Rector, Niredhaza University (Hungary);

Kovac Marian – PhD, Head of Foreign Affairs Department, High School of Economics and Management in Public Administration in Bratislava (Slovak Republic);

Papp Vasy Vasylovych – vice-rector on scientific and pedagogical work, Mukachevo State University, Doctor of Economic Sciences, Professor;

Stehney Marianna Ivanivna – Dean of the Faculty of Economics, Management and Engineering, Mukachevo State University, Doctor of Economic Sciences, Professor.

ORGANIZATIONAL COMMITTEE:

Head: **Tovt Tetyana** – cand. of ec. sc., assoc. prof.

Secretary: **Khaustova K.** – cand. of ec. sc.

Members of the Organizational Committee: **Bilak George** – cand. of ec. sc., assoc. prof; **Zvonar Yolana** – cand. of ec. sc.; **Lyzanets Anzhela** – cand. of ec. sc., assoc. prof; **Pugachevska Kateryna** – cand. of ec. sc., assoc. prof; **Feyer Oksana** – cand. of ec. sc., assoc. prof; **Maksuytova Olena** – postgraduate student, **Paulyk Alla** – postgraduate student.

Мігай Н.Б., Серeda О.О. Особливості управління економічним потенціалом промислових підприємств в сучасних умовах	137
Пилипчук В.П., Лендел О.Д., Бундзяк Л.В. Особливості ціноутворення в банківській сфері	140
Пігош В.А. Експлуатаційні витрати в контексті орендних правовідносин з бюджетними установами	143
Попфалуші В.Я. Управління підприємствами малого та середнього бізнесу в Україні	145
Проскура В.Ф., Павлишинець І.В. Досвід країн ЄС щодо організації служби економічної безпеки підприємства	147
Пугачевська К.Й., Балабан С.С. Підходи до оцінки ефективності використання виробничих ресурсів підприємства	149
Пугачевська К.Й., Полянська В.Е. Управління системою просування товарів на зовнішні ринки	151
Ринкевич Н.С. Клієнтоорієнтований підхід до формування організаційної культури підприємств	153
Рожко Н.Я. Застосування маркетингових інструментів в межах ланцюга вартості Портера	156
Росола У.В. Необхідність оптимізації каналів розподілу сільськогосподарської продукції	158
Рубіш М.А. Імідж підприємства сфери послуг: його роль та етапи формування	159
Рябко А.В. Проблемні аспекти розвитку сільськогосподарських підприємств	161
Товт Т.Й., Дрозд Н.В. Теоретичні підходи до визначення сутності потенціалу підприємства як економічної категорії	163
Удова Л.О. Кластерна модель залучення господарств населення до інтеграційних відносин в аграрному секторі України	166
Федорович І.В. Стратегія підприємства як засіб досягнення конкурентної позиції	169
Феєр О.В., Медвідь С.І. Управління конкурентоспроможністю підприємства: теоретичний аспект	171
Феєр О.В., Русин К.І. Необхідність використання засобів маркетингових комунікацій підприємствами	173
Хаустова К.М., Медвідь І.М. Теоретичні підходи до визначення ресурсного потенціалу підприємства	174
Хаустова К.М., Попович О.К. Стратегічне управління персоналом в умовах сучасного розвитку ринку робочої сили	176
Черничко Т.В., Черничко С.Ф. Особливості торговельної логістичної діяльності посередників	178
Шевченко Ю.С. Теоретичні аспекти поняття оборотних коштів будівельного підприємства	180
Ющенко Н.Л. Статистичне забезпечення управління діяльністю комерційних банків	182

СЕКЦІЯ 4. ОСОБЛИВОСТІ РЕГІОНАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ ГОСПОДАРСЬКИМИ ПРОЦЕСАМИ

Арзянцева Д.А. Перспективні інструменти управління соціальною сферою об'єднаних територіальних громад на засадах взаємодії влади, бізнесу та громадськості	186
Гегедош К.В. Проблеми транскордонного економічного співробітництва в Карпатському Єврорегіоні	189
Іванов С.В., Трушкіна Н.В. Пропозиції щодо створення логістичного кластеру в Слобожанському економічному районі	192

інструментарію народного фінансування (crowdfunding) для реалізації соціально важливих, однак менш пріоритетних для соціальних заходів; впровадження «громадського бюджету».

Список використаних джерел:

1. Брайловський І. А. *Інтереси та переваги в проектах державно-приватного партнерства [Текст] / І. А. Брайловський // Економічний аналіз : зб. наук. праць. – Тернопіль, 2013. – Т. 14. – № 2. – С. 52–57.*
2. Вайсман Е. Я. *Механізм залучення інвестицій в економіку регіону на основі державно-приватного партнерства [Текст] / Е. Я. Вайсман // Інвестиції: практика та досвід. – 2014. – № 6. – С. 149–153.*
3. Булеца Н.В. *Партисипативне бюджетування як інструмент удосконалення бюджетного регулювання на засадах фіскальної децентралізації / Н.В. Булеца // Перспективи реформування національної економіки: Економічні наукові Інтернет-конференції [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www/economy-confer.com.ua/full-article/2080/>*

УДК 339.92

К.В. ГЕГЕДОШ

аспірант,

Науковий керівник: к.е.н., доц. Чучка І.М.,

Мукачівський державний університет,

м. Мукачево, Україна

ПРОБЛЕМИ ТРАНСКОРДОННОГО ЕКОНОМІЧНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА В КАРПАТСЬКОМУ ЄВРОРЕГІОНІ

Карпатський Єврорегіон (КЄ) функціонує вже більше як 25 років від початку свого створення. Перші етапи його функціонування показували продуктивні аспекти розвитку. Однак, в подальшому міжрегіональна діяльність п'яти країн опинилася на порозі того, що транскордонне економічне співробітництво (ТКЕС) знаходиться в невизначеності щодо перспектив розвитку. Останнім часом вченими пропонуються деякі рекомендації щодо вирішення окремих проблем в ТКЕС. В той же час, ми спробуємо визначити та узагальнити через аналіз наукових праць – найбільш важливі проблеми, які сьогодні впливають на ефективність ТКЕС саме в Карпатському Єврорегіоні.

Професор Н.А. Мікула [1-3] була одна з перших, яка найширше вивчила проблеми ТКЕС в КЄ. Серед них, наступні (тезисно висвітливо):

по-перше – відсутність системної взаємодії та спільних проблем для п'яти країн одразу. Це призводить, як наслідок до того, що стратегічні та операційні дії формуються тільки в двосторонньому форматі;

по-друге – в українських єврорегіонах відсутні підрозділи, які: повинні працювати з місцевим населенням прикордонних територій, з організаціями та підприємствами; відповідальні за проектні ініціативи через можливості грантових програм тощо;

по-третьє – фахова підготовка управлінських кадрів знаходиться на низькому рівні, а також часта їх зміна призводить до прийняття рішень суб'єктивного характеру;

по-четверте – діяльність КЄ на веб сторінках регіональних органів управління (обласних/районних державних адміністрацій, обласних/районних рад) висвітлено або нема, або занадто недостатньо;

по-п'яте – відсутній механізм взаємодії між публічним сектором, бізнес структурами та неурядовими організаціями у частині ТКС. Відтак втрачається синергетичний ефект і губиться значна частина ресурсів учасників ТКС.

Як зазначають деякі вчені Львівського інституту менеджменту та Регіонального філіалу Національного інституту стратегічних досліджень (В. Борщевський, Т. Васильців, В. Волошин, О. Мокій, В. Засадко, Ю. Мігущенко, Н. Мікула, О. Радіца, В. Гулима, В. Дейнеко, О. Музичук та І. Тимечко) єврорегіони на Україні є цілком анахронічними утвореннями, які потребують кардинальної реорганізації:

По-перше, існування цих єврорегіонів є скоріше формальним, аніж реальним. Вся їхня «активність» зводиться до збирання членських внесків з областей (на забезпечення роботи єврорегіональної бюрократії та додаткових трансакційних витрат, пов'язаних з наявністю зайвої посередницької ланки у вигляді керівних структур та національних представництв єврорегіонів), звітування перед МЗС та іншими урядовими структурами про виконання своєї євроінтеграційної функції (з наведенням прикладів співпраці у межах єврорегіону, які не мають жодного відношення до його функціонування, а відображають факти транскордонної співпраці громадських організацій, наукових установ та підприємницьких структур, які відбуваються на міжрегіональному рівні, незалежно від існування чи відсутності єврорегіону) ...» [4, с. 135].

По-друге, реальний стан транскордонних економічних відносин, «який на дві третини складається з неофіційної «човникової» торгівлі, зацікавлений в одному – заробляти гроші, не особливо переймаючись ані місцевими екологічними та соціальними проблемами, ані державною політикою європейської інтеграції. Центральна, а за нею і місцева влада вбачає у такому бізнесі лише зайвий «головний біль» та джерело потенційних суспільно-політичних проблем, а відтак намагається максимально убезпечити себе від нього за допомогою жорстких адміністративних дій на кшталт посилення митно-тарифного регулювання, фіскального тиску, прагнення очолювати і координувати підприємницьку та громадську активність у транскордонному вимірі. Громадські ж організації та наукові установи перебувають «на своїй хвилі», реалізуючи власні програми та проекти, котрі здебільшого відірвані від життя і не мають жодних практичних наслідків у вигляді прийняття владних рішень чи виконання підприємницьких дій. Причому перші з них у своїй діяльності орієнтуються виключно на отримання грантів і виконання вимог грантодавця (зазвичай міжнародної організації, далекої від реальних проблем українського прикордоння), а другі – на формальну звітність (кількість захищених дисертацій, опублікованих монографій та статей, виконаних науково-дослідних робіт, тощо)...» [4, с. 137-138]

По-третьє, що гальмує розвиток ТКС – «недовикористання синергетичного ефекту від співпраці підприємницьких структур із владою, громадськістю та наукою через низький фаховий рівень вітчизняних чиновників та підприємців, а часто і науковців та громадських експертів. Значною мірою він породжується специфікою українського ринку, яка ведеться не за відкритими правилами, де перемагає розумніший, здібніший та кваліфікованіший, а за принципом олігархічно-кланової системи, де перемогу отримує жорстокіший, підступніший та спритніший. Як наслідок, чинниками кар'єрного зростання як у владі, так і в науці та бізнесі, стають не вміння давати стратегічну оцінку ринковим процесам і тенденціям, не глибина мислення чи фахова кваліфікація працівників, а зовсім інші навички та уміння (обійти податки, домовитися про «відкати», дати хабара, задобрити керівництво тощо), які до того ж, часто впливають на здатність досягати успіху також у громадській і політичній діяльності.» [4, с. 139].

По-четверте, основні напрями проектних тем більшості неурядових інституцій (задіяних у ТКС) – це вирішення соціальних, наукових чи культурних питань для поглиблення взаємовідносин між прикордонними територіями, аніж реальних економічних проблем [4, с. 167].

Деякі українські практики стверджують, що проблемою КЄ є: політичний характер даного об'єднання, створення його «з гори», відсутність юридичної особи та формально юридичних структур співпраці... [5].

В аналітичній доповіді «Єврорегіони як інноваційна форма розвитку ТКС в Україні», вченими були виявлені наступні диспропорції розвитку ТКЕС країн КЄ [6]:

По-перше – зовнішня торгівля в переважній більшості здійснюється не готовими продуктами, а сировиною. Це спричиняє певні проблеми та невикористані можливості щодо економічного зростання.

По-друге – не створено належних механізмів для зростання інвестиційної активності зарубіжних акторів на українському ринку (та навпаки в рамках транскордонних регіонів). Це призводить до того, що втрачається можливість (принаймні це гостро простежується на вітчизняному ринку) щоб залучати із країн сусідів (які входять до ЄС) сучасні технології у виробничій сфері, менеджменті, у стандартах ведення бізнесу тощо.

По-третьє – реалізовані транскордонні проекти переважно не мають достатньої науко місткості і прибутковості (на перспективу). Їхній ефект одноразовий.

По-четверте – складна ситуація щодо потоків трудової міграції, яка позначається на демографічній ситуації, ринку праці, соціально-економічному розвитку, добробуті громадян, бідності та соціальному розшаруванні. «Транскордонний рух трудових мігрантів зумовлювався, в основному, зупинкою роботи підприємств, зростаючим безробіттям, багатомісячними затримками з виплат заробітної плати, а також суттєвою різницею в її розмірах. Ці чинники стимулювання трудової міграції із західних областей України до сусідніх країн одночасно є характеристиками низької конкурентоспроможності українських західних регіонів» [6, с. 13]. У КЄ спостерігається значна територіальна диференціація розмірів заробітної плати. Так, у 2018 році в Словаччині (Кошицький край) мінімальна заробітна плата становила 720 доларів (\$), в Польщі (Підкарпатське воєводство) – 554\$, в Угорщині (Салбоч-Сатмар Березька область) – 531\$, в Румунії – 465\$ [7-10], а в Україні (Івано-Франківська, Львівська, Закарпатська, Чернівецька області) – від мінімальної 133 до середньої 250 доларів [11-14].

Для відновлення економічного зростання у прикордонних регіонах України майже не задіяний потенціал промислових зон та кластерів, зокрема транскордонних (на яких відсутня відповідна державна підтримка), які є основною інституційною складовою інноваційно-інвестиційної моделі розвитку економіки. Їх впровадження дозволило б кардинально поліпшити ситуацію щодо залучення інвестицій та конкурентоспроможності регіонів та країни в цілому [6, с. 43].

Отже, вирішувати проблеми ТКЕС необхідно з реінжинірингу управлінських процесів в КЄ. Такий хід в історії КЄ і підтримує Міністр закордонних справ України Павло Клімкін [15]: «Повинні, врешті-решт, перезавантажити Карпатський Єврорегіон. Він починався в 90-х роках, там було багато планів, зараз фактично нічого не відбувається». Міністр вважає, що майбутнє єврорегіону полягає в розвитку малого і середнього бізнесу, унікальних можливостях від туризму, а також у рамках розвитку науки і освіти. Проте вважаємо, що для початку необхідно комплексно вивчити сучасний стан внутрішньої структури управління в Міжрегіональній Асоціації «КЄ».

Список використаних джерел:

1. Мікула Н. А., *Єврорегіони: досвід та перспективи*. – Львів : ІРД НАН України, 2003. – 223 с.
2. Мікула Н. А., *Міжтериторіальне та транскордонне співробітництво: Монографія*. – Львів : ІРД НАН України, 2004. – 395 с.

3. Мікула Н. А. Транскордонне співробітництво в умовах інтеграційних процесів України: Автореф. дис ... д-ра екон. наук: 08.10.01 / Надія Анатоліївна Мікула . – Львів : Б.в., 2005. – 40 с.
4. Проблеми розвитку ТКС України в умовах розширеного ЄС: Монографія / За ред. д.е.н., проф. Н. Мікули, к.е.н., доц. В. Борщевського, к.е.н. Т. Васильціва. – Львів: Ліга Прес, 2009. – 436 с.
5. Карпатський регіон: актуальні проблеми та перспективи розвитку : монографія у 8 томах / НАН України. Інститут регіональних досліджень; наук. ред. В.С. Кравців. – Львів, 2013. – Том 8. Транскордонне співробітництво / відп. ред. Н. А. Мікула. – 2013. – 372 с. (Серія «Проблеми регіонального розвитку»)
6. Єврорегіони як інноваційна форма розвитку транскордонного співробітництва України: аналітична доповідь / Національний інститут стратегічних досліджень – Львів, 2013 – 59 с.
7. Уровень зарплаты для иностранцев в Словакии в 2018 году [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://emigranto.ru/evropa/slovakiya/zarplata-v-slovakii.html#i-2>
8. Fókuszban a megyék – 2018. I. Félév. Térségi összehasonlítás. Szabolcs-Szatmár-Bereg (SZ) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/megy/182/index.html>
9. Минимальная заработная плата в Польше в 2018 году [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://vsetutpl.com/ru/mynymalnaya-zarabotnaya-plata-v-polshe-v-2018-godu>
10. Минимальная и средняя зарплата в Румынии [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hochusvalit.com/rumuniya/zarplata-v-rumunii>
11. Головне управління статистики у Закарпатській області. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uz.ukrstat.gov.ua/zakrp/zakrp.html>
12. Головне управління статистики у Івано-Франківській області. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ifstat.gov.ua/INDEX.HTM>
13. Головне управління статистики у Чернівецькій області. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.cv.ukrstat.gov.ua/>
14. Головне управління статистики у Львівській області. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.lv.ukrstat.gov.ua
15. Необхідно переозвучити Карпатський єврорегіон, – Клімкін [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ua.censor.net.ua/n3037503>

УДК 656:332:338(477)

С.В. ІВАНОВ

доктор економічних наук, професор,
член-кореспондент НАН України,

Н.В. ТРУШКІНА

кандидат економічних наук, член-кореспондент АЕН України,
старший науковий співробітник,
Інститут економіки промисловості НАН України,
м. Київ, Україна

ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО СТВОРЕННЯ ЛОГІСТИЧНОГО КЛАСТЕРУ В СЛОБОЖАНСЬКОМУ ЕКОНОМІЧНОМУ РАЙОНІ

Одним з динамічних і стрімких напрямів розвитку сучасних регіональних екосистем є транспортна логістика як ефективне джерело забезпечення конкурентних переваг. Це вимагає застосування нових інструментів підвищення конкурентоспроможності регіонів, серед яких кластерний підхід, суть якого полягає у

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>